

Hildegarda Burjanová

Cele Bohu a cele lidem

Tato publikace je věnována Hildegardě Burjanové, ženě věnující se sociální činnosti, jejímu dílu a její osobnosti. Jako křesťansko-sociální poslankyně za rakouské první republiky a jako zakladatelka jednoho řeholního společenství sester nastoupila nové cesty v sociální politice, které jsou určující i pro dnešek.

Caritas Socialis (CS) věrna odkazu své zakladatelky, která hlásala Boží lásku prostřednictvím služby bližnímu, pokračuje dále v jejím životním díle.

Cele Bohu, cele lidem

Sociální průkopnická práce: „Vídeňské matky zabývající se domácí výrobou“

„Svědomy parlamentu“ – první křesťansko-sociální poslankyně

Caritas Socialis – hlásání Boží lásky prostřednictvím sociální služby

Caritas Socialis – její působení dříve a dnes

Společenství sester – dnešní život sester

„Bože, jestli jsi, ukaž se mi“

Cele Bohu, cele lidem

Lidé, kteří svá rozhodující díla vytvořili až v závěru svého života, nebyli si vždy dopředu vědomi svého poslání. Vyžadovalo to často teprve setkávání s jinými lidmi, konfrontace s novými duchovními směry nebo osobními ranami osudu, než rozeznali cílové směřování svého života.

Také Hildegarda Burjanová, zakladatelka Caritas Socialis, uvažovala zpočátku o vědecké dráze, dokud si různými cestami neuvědomila, jaké s ní má Bůh plány a jaká je role jejího života.

Dne 30. ledna 1883 se manželům Abrahamovi a Bertě Freundovým ve Zhořelci na řece Nise, tehdy náležejícím k pruskému Slezsku, narodila druhá dcera. Dívka Hildegarda

vyrostala v mešťanské, středostavovské rodině židovského původu, nikoli však konfesně zaměřené. Z pracovních důvodů zamířila rodina roku 1895 ze Zhořelce do Berlína a roku 1899 do Švýcarska. Hildegarda se vyvíjela v osobnost hledající vznešené ideály. Jako mnoho mladých lidí končícího 19. století hledala cíle, ideály, toužila po něčem velkém. V roce 1903 maturovala v Basileji a začala studovat germanistiku na univerzitě v Curychu. K tomu navštěvovala také filozofické přednášky, neboť si kladla mnoho otázek o smyslu života a pravdě, a hledala na ně odpovědi. Prostřednictvím filozofa Roberta Saitschika a Friedricha Foerstera, jenž se zabýval mírovými otázkami, byla poprvé konfrontována s křesťanskými myšlenkami.

V Hildegardě začalo zráti poznání, že bezpodmínečné úsilí po plnosti lidského bytí, zůstává vždycky nenaplněno, pokud není cílem všeho konání a všeho jednání Bůh. Cítila, že musí učinit rozhodnutí pro svůj další život, ale musela ještě překonat vnitřní překážky. Milost poznání víry jí ještě nebyla dopřána.

Během studií se seznámila se studentem techniky Alexandrem Burjanem. Byl to Maďar židovského původu. 2. května 1907 byla svatba a novomanželé se přestěhovali do Berlína. Hildegarda měla těsně před ukončením studií.

Dne 9. října 1908 postihla Hildegardu ledvinová kolika a byla převezena do katolického špitálu sv. Hedviky v Berlíně. Její stav se očividně horšil a musela podstoupit několik zákroků. Ve velikonočním týdnu roku 1909 byla blízka smrti. Lékaři již nedoufali v její uzdravení a podávali jí morfium proti bolesti. Na velikonoční pondělí se však stalo něco nepochopitelného - stav těžce nemocné Hildegardy se začal viditelně zlepšovat. Po sedmi měsících pobytu v nemocnici byla propuštěna domů. Následky tohoto těžkého onemocnění pak trpěla celý život.

Tento zážitek její život také úplně změnil. Hildegarda byla do hloubky nitra prodchnuta a pohnuta Božím zásahem. Náhle v sobě pocítila sílu víry. Svůj podíl na tom měl i křesťanský příklad řádových sester boromejek, které ji ošetřovali. Čeho dosud nedosáhla rozumem a intelektem, to dokázala nyní srdcem. Dne 11. srpna 1909 přijala svátost křtu.

Hildegarda začala nyní naslouchat svému nitru – co od ní Bůh očekává? Věděla jen, že její znovu nadělený život musí teď patřit cele Bohu a lidem. Ještě téhož roku se manželé Burjanovi přestěhovali do Vídně, kde dostal Alexandr pracovní nabídku ve vedoucí funkci.

Hildegarda našla brzy kontakt na katolické kruhy ve Vídni, především na uskupení, která se shodovala se závěry první sociální encykliky papeže Lva XIII. „Rerum Novarum“.

Svoji sociální angažovanost musela zpočátku trochu brzdit, protože čekala dítě.

Těhotenství však znamenalo pro její nalomené zdraví smrtelné nebezpečí. Lékaři navrhovali interrupci, což Hildegarda rezolutně odmítla. 27. srpna porodila dceru Lisu. Při porodu málem zemřela a musela pak strávit delší dobu v nemocnici.

V následujících letech pak začala Hildegarda důsledně rozvíjet svoji „sociální koncepci“ a sledovat svůj životní cíl - založení náboženského společenství sester. Tato její všestranná a časově náročná činnost přiváděla Hildegardu tak jako každou jinou ženu a matku, která se angažovala mimo rodinu a chtěla zvládnout dobře obě - rodinu a veřejnou práci, do konfliktních situací. Jen díky svému velkému organizačnímu talentu dokázala obě činnosti skloubit.

Burjanovi udržovali velký dům. Alexandr dosáhl pozice generálního ředitele v jednom velkém průmyslovém podniku. Hildegardino jméno se stalo díky její všestranné činnosti brzy pojmem na veřejnosti.

U Burjanových doma se často scházeli představitelé hospodářského a politického života. Pro Hildegardu to znamenalo život ve dvou diametrálně odlišných světech - být ženou generálního ředitele a zároveň zastánkyní utlačovaných a bezprávných. Ohromné požadavky jí ubíraly síly. K jejímu chronickému onemocnění se přidala cukrovka a také ji vysiloval vysoký krevní tlak.

V krátkém čase, který jí byl dán k uskutečnění jejích ideí, iniciovala - předbíhaje svým sociálním myšlením dobu - projekty, které rozhodnou měrou změnily širokou oblast péče. Východiskem a motivací Hildegardiných skutků a jednání byla její hluboká víra v Boha. Byla přesvědčena o tom, že jejím posláním je zvěstovat Boží lásku skrze sociální činnost. Poslušna Jeho vůli a naslouchaje bídě lidí, pokoušela se své poslání realizovat.

Předznamenaná blížící se smrtí začala na památku svého zemřelého duchovního přítele a průvodce preláta Dr. Ignáce Seipela organizovat stavbu kostela ve Vídni.

Na dnešním území obvodu Neu-Fünfhaus mělo vedle kostela vzniknout také sociální centrum. Na tu dobu to byla nová myšlenka. Položení základního kamene se však Hildegarda nedočkala. Dne 10. června 1933 zemřela ve věku pouhých 50 let.

Na jejím náhrobku na Vídeňském ústředním hřbitově je vytesán nadpis, který si přála: IN TE, DOMINE, SPERAVI, NON CONFUNDAR IN AETERNUM - V Tebe, Pane, doufám, nebudu ztracena na věčnosti.

Dne 6. června 1963 byl zahájen beatifikační proces Hildegardy Burjanové, zakladatelky společenství sester Caritas Socialis. Po skončení beatifikačního procesu a s tím spojené exhumaci odpočívají její ostatky od 4. května 2005 v kapli Hildegardy Burjanové v mateřském domě Společenství sester na Pramergasse.

„Penězi nebo maličkostmi se člověku nepomůže, musí být nejdříve postaven na nohy a musí získat plné přesvědčení: Jsem někdo a mohu něco vykonat.“

Sociální průkopnická práce: „Vídeňské matky zabývající se domácí výrobou“

Vídeň na přelomu století. Město pulsující životem. Středisko podunajské monarchie. Ne na každém ulpělo něco z této slávy. Dělníky a malé řemeslníky nezachycovala žádná sociální síť. Nemoc nebo nezaměstnanost pro ně znamenala pád do bída. Zvláště tím byli zasaženy ženy pracující doma, které se věnovali textilní výrobě. Aby si vydělali týdenní mzdu činící dvanáct korun, jež jen tak tak stačila na živobytí, musely denně pracovat patnáct hodin. Hildegarda Burjanová rozpoznala, jaká výbušná politická se v bezpráví těchto lidí skrývá. Začala se již v roce 1910, sotva co se usadila ve Vídni, zabývat „sociální otázkou“ a rozvinula koncept, který vycházel z nového východiska. Dnes by se to nejspíše nazvalo „pomoc v sebepomoci“. Neobyčejné pro tehdejší sociální vnímání bylo, jak se svojí činností začala. Vyhledávala ženy v jejich bytech společně s dobrovolnými spolupracovnicemi, které nadšeně vyšly vstříc její prosbě. Upozorňovaly ženy pracující doma na jejich práva a vytvářely společně s nimi soupis požadavků, jež by vedly ke zlepšení jejich situace.

Dne 13. prosince 1912 byl ve Vídni založen Spolek křesťanských žen pracujících doma. Hildegarda Burjanová organizovala pro členky velkozakázky, čímž vyřadila překupníky a dosáhla tak zvýšení mezd. Členkám byla nabídnuta: ochrana v šestinedělí, podpora v nemoci a při úmrtí, právní ochrana a také možnosti dalšího vzdělávání a školení.

Dne 16. dubna 1914 měla Hildegarda Burjanová přednášku na Druhém rakouském katolickém dni žen. V ní poukázala na nutnost semknutí se všech doma pracujících žen,

aby bylo konečně u státu dosaženo zákonného uspořádání pro tento stav. Připomenula přitom zneužívání dětské práce, které bylo s touto domácí činností spojeno. Výjimkou nebyl čtrnáctihodinový pracovní den u šestiletých dětí. Celá průmyslová odvětví používala tuto „levnou“ pracovní sílu, neboť stávající zákony o ochraně dětí neumožňovaly žádnou kontrolu. A na konci referátu byla Hildegarda Burjanová nadšenými posluchači prohlášena „matkou všech doma pracujících žen“ ve Vídni. V roce 1914 propukla první světová válka a donutila Hildegradu Burjanovou zabývat se ve svém sociálně-politickém konceptu jinými prioritami. Její péče byla věnována opět především ženám. Zřizovala šicí dílny a nákupní ústředny, kde byly zaměstnány. Mezi jiným organizovala také nákup potravin ve velkém. V roce 1917 uspořádala akci na pomoc nouzí trpícímu obyvatelstvu Krušnohoří, jehož postavení tak výrazně zlepšila. Hildegarda Burjanová neoplývala jen výrazným organizačním talentem, ale uměla také motivovat ke spolupráci dobrovolné pomocníky především z vyšších vrstev společnosti. Velkou obratnost prokázala také v získávání finančních prostředků, kterými pokrývala své mnohostranné aktivity.

V době, kdy již byl na obzoru rozpad monarchie, začala se Hildegarda Burjanová zabývat situací žen v novém státním uspořádání po válce. V jedné přednášce před křesťanskými dělnicemi v roce 1917 poukázala na to, že se životní podmínky žen válkou změnily, neboť musely v těchto těžkých dobách všude nahradit muže. Ženy přebíraly úkoly, ze kterých byly dříve vyloučeny a které musely i nadále plnit. Názor Hildegardy Burjanové byl následující: nesmějí se stát první obětí opět „mužsky“ orientované pracovní politiky. Cílem byla stejná mzda za stejný výkon. Díky její sociální angažovanosti a odvážnému obhajování práv žen se nyní začala pozornost vedoucích představitelů křesťansko-demokratické strany obracet na Hildegradu Burjanovou.

„Náboženské spojení samo o sobě dnes nestačí ...

Musíme představovat uzavřenou sílu, pokud nechceme přihlížet, jak se nad našimi hlavami vládne a ničí ...

Plný zájem o politiku patří k praktickému křesťanství.“

„Svědomy parlamentu“ – první křesťansko-sociální poslankyně

Vídeňský arcibiskup kardinál Friedrich Gustav Piffl ji označil za „svědomí parlamentu“ a vůdčí představitel křesťansko-sociální strany kněz Dr. Ignaz Seipel o ní řekl: „Neviděl jsem žádného muže s takovým výrazným politickým nadáním a s takovou jemnou obratností, jako má tato žena.“

Dne 24. listopadu 1918 řídila Hildegarda Burjanová jako předsedkyně první politické shromáždění křesťanských žen. Její instinkt jí napovídal, že politická angažovanost žen je nyní naléhavou nutností. Díky novému volebnímu systému z 21. října 1918 obdržely také ženy poprvé aktivní a pasivní volební právo. Mohly se nyní samy zasazovat o svá práva v práci a ve vzdělání.

Dne 3. prosince 1918 vstoupila Hildegarda Burjanová do obecní rady a stala se zástupkyní předsedy křesťansko-sociální strany, velkého dělnického vůdce Leopolda Kunschaka.

Na základě své politické kompetence byla pak nominována jako kandidátka v prvních volbách nové republiky do „ústavodárného německo-rakouského národního shromáždění“. Předpokládalo se, že prostřednictvím její osoby budou osloveny ženy,

kteřé půjdou poprvé k volbám. S ohledem na své nalomené zdraví a rodinné povinnosti se rozmýšlela, zda má tuto nabídku přijmout. Její souhlas byl nakonec ovlivněn především velkým sociálním zájmem především o okrajové skupiny společnosti a o práva žen. Jako křesťanka se cítila být zavázána vzít na sebe tuto povinnost, neboť v tom viděla možnost prostřednictvím politické činnosti udělat něco pro zlepšení životních podmínek těchto lidí. Bůh ji proto obdařil schopnostmi a ona cítila jako svůj úkol se postavit k této výzvě kladně.

Dne 12. března 1919 stála Hildegarda Burjanová poprvé u řečnického pultu v parlamentu. Mezi křesťansko-sociálními poslanci byla jedinou ženou. V sociálně-demokratickém táboře se naproti tomu nacházelo sedm poslankyň. Během své téměř dvouleté parlamentní činnosti přišla s mnoha iniciativami: podala návrhy na rozšíření státní ochrany matek a kojenců a požadovala zavedení nemocničními pokladnami placených pomocnic pro šestinedělky. V oblasti vzdělávání se zasadila o možnost dalšího vzdělávání žen. Kromě toho žádala o zvýšení rozpočtu pro školní vzdělávání dívek, jakož i pro zrovnoprávnění ženy a muže ve státní službě.

Jednou z jejích nejdůležitějších zásluh bylo ale zrušení „zákona o domácí výpomoci“, čímž pro tento pracovní stav (služebné) byly poprvé vytvořeny právní podklady pro určení pracovních a platových podmínek. Poslankyni Hildegardě Burjanové se v tomto případě podařilo i navzdory překážkám, které jí kladla vlastní strana, nalézt v diskusi vedené z obou táborů ve velmi ideologickém duchu konečný konsensus. Na základě stálého napětí uvnitř rudo-černé koalice byly pro rok 1920 vypsány nové volby.

Hildegarda Burjanová sdělila stranickému vedení, že již nebude kandidovat a stáhne se z politiky.

Za jejím rozhodnutím lze hledat následující důvody: špatný zdravotní stav, v důsledku politické práce nedostatek času na péči o manžela a dítě, tlak poslaneckého klubu, jemuž nemínila ustupovat kvůli svému křesťanskému svědomí. Co ale zamlčela, bylo, že trpěla zřetelně silicím antisemitismem projevujícím se v její vlastní straně. Stále častěji padaly nářázky na její osobu a původ. Antisemitská hesla způsobovala politický rozkol.

„Chceme něco nového, ne něco stávajícího, nýbrž to, co odpovídá požadavku doby; žádnou klausuru nebo ... klášterní formy, ale něco pružnějšího, co je vždycky připraveno na každou bídu, která se objeví.“

Caritas Socialis – hlásání Boží lásky prostřednictvím sociální služby

„Caritas Christi urget nos“ – Kristova láska nás vyzývá. Tato slova sv. Pavla si zakladatelka zvolila za své volební heslo. Nic nemohlo nasměrování tohoto církevního společenství lépe vystihnout. Naplněny Kristovou láskou a v jeho následování měly se ženy, davše se plně k dispozici, obracet k těm, kteří pro svoji životní nouzi na tuto lásku zapomněli. Hildegarda o svých úmyslech rozmlouvala s lidmi, kteří jí byli blízcí – také s prelátem Ignazem Seipelem. Ten se stal v následujících letech duchovním vůdcem a rádcem nového společenství sester s názvem Caritas Socialis.

Hildegarda Burjanová chtěla vytvořit řeholní společenství sester, jehož členky by se zcela oddaly službě člověku. Měly se odebrat do světa bídy, přičemž nešlo jen o materiální, ale především o duchovní bídu. Cílem bylo zpřítomnit prostřednictvím sociální služby Boží lásku. A to vyžadovalo novou formu společného života. V roce 1919 byly položeny základy k vytvoření duchovního společenství Caritas Socialis. Při přijetí skládaly sestry sliby života podle evangelických zásad, poslušnosti, chudoby a

čistoty bez manželství. Modlily se zásvětnou modlitbu, kterou vytvořila Hildegarda Burjanová, která se jako vdaná žena a matka stala jejich první představenou. Příliv členek do tohoto nového společenstva byl hned od počátku značný. Sestry Caritas Socialis byly potřebné především v oblasti péče o mládež a postižené. Přebíraly opatrování obtížně vychovatelné mládeže a prostitutek. Hildegarda Burjanová měla přitom opět na mysli poskytnout lidem z této okrajové skupiny společnosti takovou pomoc, která by jim umožnila navrátit se do řádných poměrů.

V roce 1924 otevřela Caritas Socialis domov pro svobodné matky a jejich děti. Revoluční to čin, uváží-li se, že společenské mínění zastávalo názor, že se tím jen podporuje nemorálnost.

Neobvyklé nasazení sester brzy proniklo na veřejnost. Centra pro péči v obcích se na Hildegardu obracela s žádostmi o nasazení sester Caritas Socialis pro takové sféry, kde nechtěl nikdo jiný pracovat. V těchto letech obnovila Hildegarda „nádražní mise“ a zřídila ubytování pro ženy bez přístřeší, což byla právě v době bídy a velké nezaměstnanosti naléhavá nutnost. Díky své schopnosti přesvědčovat mohla také získávat státní úřady pro finanční podporu svých projektů.

V roce 1926 se Caritas Socialis objevuje poprvé v cizině. Ohlas jejich nekonvenčních způsobů práce a odvahy neustupovat před novými úkoly překračoval hranice. Sestry byly potřeba v Berlíně, Mnichově, ale především v tehdejší Československu. Tady mohla Hildegarda realizovat jednu z oblastí svého poslání, se kterou narazila v Rakousku na odpor, a sice vstup do rodinné péče.

Když Hildegarda Burjanová v roce 1933 umřela, byla Caritas Socialis jedním ze společenstev, které bylo známo mimo hranice diecéze a dokonce i celé země.

„Předávám Caritas Socialis Bohu a Bůh ji povede,“ to byla slova zakladatelky na smrtelném loži.

Tři roky po její smrti byla Caritas Socialis v roce 1936 zřízena jako „společenství diecézního práva“ a roku 1960 za papeže Pavla VI. prohlášena za „společenství papežského práva“. Hildegarda Burjanová se prozíravě postarala o pokračování svého životního díla. Sestry vedou jim svěřené dílo v zakladatelčině odkazu dodnes.

„Pracovat v sociální oblasti také znamená se sklonit a hledat způsoby, jak pomocí křesťanské lásky a soucitného srdce překlenout propasti, jež vznikají uvnitř společnosti.“

Caritas Socialis – její působení dříve a dnes

Situace v meziválečném období se stále zhoršovala. V roce 1938 přestalo Rakousko existovat v důsledku nacistického anšlusu. Caritas Socialis směla svoji práci vykonávat nyní jen uvnitř církevních struktur. Sestry pracovaly za války v lazaretech a staly se v této době také kontaktními osobami pro uprchlíky, osoby v ilegality a hnutí odporu.

Tak pracovala např. sestra Verena Bubnová za velkého osobního ohrožení v „Arcibiskupském středisku pomoci pro narijské katolíky ve Vídni“, jehož vznik v roce 1940 inicioval kardinál Theodor Innitzer.

Po skončení války se stala nejdůležitější prací péče o uprchlíky a navrátilce. Stanice v Německu a tehdejší Československu ale musely být z politických důvodů uzavřeny. Od roku 1948 se Caritas Socialis zase rozšiřuje přes hranice: do jižního Tyrolska, Bavorska, Říma, Brazílie a Betléma. S Betlémem se ale musela po sedmnácti letech práce v dětských vesničkách rozloučit; v brazilském Paraná je Caritas Socialis již převážně s domácími sestrami činná mezi nejchudším obyvatelstvem. Na základě její

iniciativy a s její pomocí zřizovaly rodiny z chudinských čtvrtí vlastní obydlí a vyučily se přitom také nějakému zaměstnání. Sestry pracují v diecézích Guarapuava a Curitiba v „dětském pastorátu“, což je program proti podvýživě zajišťující zároveň rozvoj celé rodiny. Sestry tím mohou v oblasti na léta dopředu ovlivnit sociálně-politický vývoj a zavést pozitivní změny. V brazilských základnách nepracují sestry jen v oblasti pastorální, nýbrž přicházejí také s konkrétními sociálními projekty.

V Rakousku vedly sestry v posledních desetiletích exerciční a prázdninový dům v Maissau na severu Dolního Rakouska a spolupracovaly také s vikariátem pro duchovní péči mládeže ve vídeňské arcidiecézi (duchovní centrum pro mládež v Oberleis ve Weinviertlu).

Pole působnosti sester se v průběhu desetiletí se neustále mění. Kromě vlastní sociální práce jsou sestry také činné v křesťanských a sociálních zařízeních. Jsou vyučeny v sociálních a pastorálních povoláních a vysílány do různých sfér: postižené děti, nemocní a péči vyžadující lidé, těhotné matky a matky-samoživitelky v konfliktních situacích, rodiny a jedinci v nouzi. Dále jsou činné v oblasti vzdělávání pro dospělé, jako duchovní průvodkyně, při exercičiích a práci na farách. Ve velké míře se sestry podílely na výstavbě a zviditelnění práce v rakouských hospicích. Ve Zhořelci, rodišti Hildegardy Burjanové, na německo-polské hranici působí sestry v péči o staré a nemocné. Angažují se v Mnichově v rámci „nádražních misí“ pro cestující v nouzových situacích a pro bezdomovce, pracují v Maďarsku, přechodně také na Ukrajině, v různých charitativních projektech. Zvládnání obtížných situací závisí na schopnostech a nadání členek.

Známa je každoroční vánoční akce Caritas Socialis, která se tradičně koná před prvním adventním víkendem. Prodávají se tam rukodělné dárky a sladkosti, čímž se získávají prostředky pro matky-samoživitelky a lidi v nouzi. Mnoho čestných pomocnic a prominentní dámský výbor podporuje tuto vánoční akci již několik desetiletí.

V poradních centrech Caritas Socialis ve Vídni (sociální, pomocná a poradenská služba, poradna pro ženy a rodiny) nabízejí vyškolené poradkyně bezplatné rady v sociálních, osobních, právních a ekonomických otázkách i v déletrvající perspektivě. Často pomůže zasvěcený rozhovor zvládnout konfliktní situaci, v níž se člověk nachází, napomoci vyrovnání se ztrátou, rozchodem nebo smutkem, případně zodpovědět otázky po smyslu a orientaci vlastního života. K překlenutí hmotné bídy obdrží klienti hledající pomoc oblečení a další podporu.

Domov pro matku a dítě nabízí možnosti přechodného bydlení pro matky-samoživitelky až se třemi dětmi. V doprovodu sociálních poradkyň a pedagožek se pokoušejí klientky hledat perspektivy do budoucna pro svůj život a své děti.

Aby mohla Caritas Socialis zvládnout aktuální časovou nouzi a naplnění svého úkolu v církvi a společnosti, musí neustále korigovat cílové směřování nabídek.

V roce 1987 zadalo společenství sester studii, která by vyhledala budoucí cílové skupiny v sociální nouzi. Z této studie vyplynulo, že potřeba nových konceptů spočívá mj. v orientaci na velmi staré a péči vyžadující osoby, neúplné rodiny a nezaměstnanou mládež. Na základě toho se soustředila pozornost na rozvoj a zvětšování domovů pro matky s dětmi a dále na poradenství pro ženy a rodiny. Zdůrazněna byla také práce s mládeží. Na základě stávajících zkušeností v opatrování starých lidí vznikl koncept pečovatelských a sociálních center jako výsledek této nové orientace. Od roku 1993 existuje Caritas Socialis-Společenosti s ručením omezeným k zajištění těchto pečovatelských a ošetrovatelských nabídek; od 1. ledna 2003 byly včleněny do soukromé nadace Caritas Socialis, jejímž účelem je dlouhodobě zajišťovat zařízení Caritas Socialis a zachovávat duch původního založení.

Svěřený člověk se svým osudem a přáními stojí v centru veškerého konání. Jeho potřeby jsou měřítkem pro profesionální péči a ošetřování podle nejnovějších trendů. Cílem je individuální podpora člověka, která mu umožňuje co nejdéle samostatný život. V pečovatelských a sociálních centrech Caritas Socialis vládne atmosféra jistoty a útulnosti. Lidé, o které se zde pečuje, se mají cítit dobře a jsou bráni vážně, co se jejich nadějí a tužeb týká. Nabídku pro svěřence doplňuje respektování náboženských požadavků, osobních obav a nedostatku, povzbuzování a dodávání síly, jakož i pomoci při vlastní životní rekapitulaci.

Dlouhodobě nemocní a staří lidé zde nacházejí v rámci tzv. pečovatelského řetězu profesionální péči a podporu. Do požadavků mohou být začleněny specializované nabídky ve stacionární dlouhodobé a krátkodobé péči (geriatrická péče, pečovatelské stanice pro sklerózu a Alzheimerovu chorobu), mobilním a stacionárním hospicu na Rennwegu, jakož i v denních centrech (integrované geriatrické denní centrum, denní centrum pro Alzheimerovu chorobu, denní centrum pro nemocné sklerózou). Nabízejí se také služby doma. Konečně ve dvou místech funguje dětská školka a jesle. V pečovatelských a sociálních centrech Caritas Socialis působí spolupracovnice a sestry Caritas Socialis; posledně jmenované především v sociálně-pastorační službě. Spolupráce je dominantním rysem celkového obrazu společenství Caritas Socialis. Sestry a spolupracovnice nesou společnou odpovědnost a pokoušejí se věrně požadavku zakladatelky Hildegardy Burjanové „vykořenit bídu doby“. Čestné pomocnice a přátelé Caritas Socialis v její činnosti podporují.

„Vědomí, že patří k nějakému společenství, jedince posiluje.“

Společenství sester – dnešní život sester

„Pane, necht' jsem v Tebe hluboce vkořeněna, abych se mohla všeho odvážiti.“

(Sestra Elia Niklas CS)

Nejzřetelnějším cílem žen, které se připojily ke Caritas Socialis, je zviditelnění a zhmotnění Boží lásky mezi lidmi, s nimiž žijí a pracují.

Co motivuje dnes ženy, aby si stanovily takový cíl a připojily se ke společenství, zvolily si takovou formu života, která neodpovídá trendu dnešní doby?

Obětovat se pro lidi v krizových situacích a pro lidi v nouzi, vylepšovat struktury péče, to znamená, že samy musí hledat odpovědi na důležité životní otázky, být samy hodně silné, aby uposlechly výzvy a mohly se odvážit takového nasazení.

To není vždycky jednoduché. Sílu na to získávají v modlitbě a sounáležitosti se společenstvím. Denní osobní modlitba, slavnost eucharistie a společné modlení posiluje důvěru. Tím se stává vztah k Bohu živoucím. Je to ústřední bod společenství.

Sestry vyjadřují svoji příslušnost společnými znaky. Žijí ve společenství, to je dar i výzva zároveň. Dnes mnozí lidé zažívají zranitelnost a křehkost lidských vztahů. Může vůbec existovat společenství, ve kterém se podaří, aby jeden druhého neomezoval a neutlačoval? Jde o pokus, aby společenství žilo dohromady, aby byl jeden druhému společníkem na cestě víry a života, aby se jeden od druhého učil, aby se druhému přizpůsoboval a odlišnosti pochopil jako šanci.

Duchovní společenství podléhají změnám. Dnes záleží především na profilu a rozhodnosti jednotlivce. Vstoupí-li dnes člověk do společenství, je to pro obě strany dobrodružstvím. Nikdo zde není omezován, manipulován či vtlačován do předem připravených šablon. Cesta do společenství sester vede přes zkušební období, v němž jak uchazečka tak také společenství zkoumá povolání. Společenství odkrývá tahy

podoby uchazečky a spojuje je s tahy podoby společenství. Člověk se setká s Caritas Socialis. To znamená: Bůh chce oba změnit¹.

V životním zasvěcení se sestry spojují s Bohem a se společenstvím. Slibují žít v chudobě, čistotě a poslušnosti.

Ve společnosti, ve které je všechno k mání, je slib chudoby velmi náročný. Chudoba, to může znamenat: vyznávat jednoduchý styl života s pohledem a srdcem pro chudé. Chtít žít chudě, to znamená žít solidárně a zodpovědně, s vědomím vlastních hranic i hranic druhých a zasazovat se o spravedlivé rozdělení statků.

Také čistota nepředstavuje dnes malý požadavek. Mnohé se ptají: Může vůbec být naplněn takový život s odmítnutím partnerství a založení vlastní rodiny. Je věrnost možná v naší uspěchané době?

Čistota pro sestry neznámá, že by žily bez vztahu. Jejich vědomé Ano Kristu a společnosti vyznačuje a chrání jejich život. Podle výzvy Hildegardy Burjanové jsou zde členky Caritas Socialis k dispozici lidem v jejich všemožných potřebách. K nim přistupují se vztahem a nechávají je pocítovat, že jako lidé mají svoji vlastní důstojnost. To je pro sestry zcela vlastní forma prožívání jejich ženství: Milovat a umožnit život. Tím podávají znamení, že království Boží je již mezi námi.

Slíbit poslušnost v sobě skrývá mnohé. Znamená poslouchat a být bdělý. Co chce Bůh? Jak se dnes setkává s jednotlivcem: Ve svém slově, ve společenství, ve všedním životě, ve znamení doby. Být poslušný znamená neprosazovat svoji vůli, nýbrž hledat vůli Boží, a tu žít. To znamená být jako jednatel připraven, to celé mít na paměti a poddat se tomu, co chce Bůh prostřednictvím Caritas Socialis ve světě změnit.

V naslouchání jemných znamení Boha v našem světě může zůstat Caritas Socialis nadále tím, co obsahovaly úmysly Hildegardy Burjanové: „Caritas Socialis je cosi bytostného, neuzavřeného“, ... společenství, které pružně a připraveně reaguje na potřeby své doby.

Života a díla Hildegardy Burjanové se týkají následující knihy:

GERL-FALKOVITS H.-B., KRONTHALER M., FREITAG J., „Handeln aus der Kraft des Glaubens“, Eigenverlag Caritas Socialis, Wien 2004.

GRESHAKE G., „Spiritualität heute. Die spirituelle Gestalt Hildegard Burjans“, Eigenverlag Caritas Socialis, Wien 2003.

KRONTHALER M., „Die Frauenfrage als treibende Kraft. Hildegard Burjans innovative Rolle im Sozialkatholizismus und Politischen Katholizismus vom Ende der Monarchie bis zur ‚Selbstausschaltung‘ des Parlamentes“, Graz – Wien – Köln 1995

SCHÖDL I. (Hrsg.), „Hoffnung hat einen Namen. Hildegard Burjan und die Caritas Socialis“, Innsbruck 1995

SCHÖDL I., „Zwischen Politik und Kirche – Hildegard Burjan“, Mödling 2000

Impressum:

Vlastník, vydavatel a nakladatel: Schwesterngemeinschaft Caritas Socialis, 1090 Wien, Pramergasse 9, tel.: +43 1 310 38 430

¹ Srov. Pawlowsky, P.: Caritas Socialis. Programm, Leben, Arbeit. Vlastní nakladatelství Caritas Socialis, Vídeň 1979.

E-mail: srn.caritas-socialis@chello.at Internet: www.caritas-socialis.or.at

Za obsah odpovědná: S. Maria Judith Tappeiner CS

Redakce: Prof. Ingeborg Schödl, S. Karin Weiler CS

Překlad do češtiny: Jana a Libor Jan